

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΑΠΛΑ
ΛΟΓΙΑ



Περιβάλλον

Ένα υγιεινό και
βιώσιμο
περιβάλλον για
τις μελλοντικές
γενιές

Πρέπει να αλλάξουμε συνήθειες



Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Η έκδοση αυτή αποτελεί μέρος μιας σειράς που εξηγεί τι κάνει και γιατί η ΕΕ σε διάφορους τομείς πολιτικής και με ποια αποτελέσματα.

Μπορείτε να δείτε στην παρακάτω διεύθυνση τα άλλα μέρη της σειράς που είναι διαθέσιμα και να τα τηλεφορτώσετε:
http://europa.eu/pol/index_el.htm

Πώς λειτουργεί η ΕΕ
Ευρώπη 2020: η αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρώπης
Οι πατέρες της ΕΕ

Αλιεία και θαλάσσια πολιτική
Ανάπτυξη και συνεργασία
Ανθρωπιστική βοήθεια
Ανταγωνισμός
Απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις
Ασφάλεια των τροφίμων
Γεωργία
Δημόσια υγεία
Διεύρυνση
Δικαιοσύνη, ιθαγένεια, θεμελιώδη δικαιώματα
Δράση για το κλίμα
Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός
Εμπόριο
Ενέργεια
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας
Επιχειρήσεις
Έρευνα και καινοτομία
Εσωτερική αγορά
Η οικονομική και νομισματική ένωση και το ευρώ
Καταπολέμηση της απάτης
Καταναλωτές
Μετανάστευση και άσυλο
Μεταφορές
Περιβάλλον ✖
Περιφερειακή πολιτική
Πολιτιστικός και οπτικοακουστικός τομέας
Προϋπολογισμός
Σύνορα και ασφάλεια
Τελωνεία
Φορολογία
Ψηφιακό θεματολόγιο και κοινωνία της πληροφορίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γιατί χρειαζόμαστε μια πολιτική για το περιβάλλον;	3
Πώς η ΕΕ διαμορφώνει την περιβαλλοντική της πολιτική.	5
Τι κάνει η ΕΕ	8
Προοπτικές	15
Περισσότερα	16

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια: Περιβάλλον

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Εκδόσεις
1049 Βρυξέλλες
ΒΕΛΓΙΟ

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2013

Φωτογραφία εξωφύλλου: © Jupiter Images

16 σ. — 21 x 29,7 cm
ISBN 978-92-79-23947-2
doi:10.2775/51088

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2013

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2013
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή επιμέρους φωτογραφιών, πρέπει να ζητηθεί απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Γιατί χρειαζόμαστε μια πολιτική για το περιβάλλον;

Το περιβάλλον, από τη φύση του, υπερβαίνει τα πολιτικά, νομικά και ανθρωπογενή όρια. Ως εκ τούτου, η συνεργασία μεταξύ των χωρών της ΕΕ καθώς και μεταξύ της ΕΕ και του υπόλοιπου κόσμου έχει καθοριστική σημασία, αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε προκλήσεις που έχουν αντίκτυπο σε όλους μας: ξηρασίες, πλημμύρες, ρύπανση, κίνδυνοι που απειλούν το πλούσιο φυσικό κεφάλαιο και τη βιοποικιλότητα της Ευρώπης.

Βασικοί στόχοι της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ είναι η ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου, η προώθηση μιας οικονομίας που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της και η διαφύλαξη της υγείας των πολιτών. Μια συντονισμένη περιβαλλοντική στρατηγική σε όλη την Ένωση διασφαλίζει συνέργειες και συνοχή μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ και, δεδομένης της σημασίας της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για πολλούς επιχειρηματικούς τομείς, εγγυάται ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τις δραστηριότητές τους.

Οι επιπτώσεις του τρόπου ζωής μας στο περιβάλλον σήμερα επηρεάζουν σημαντικά τον κόσμο των γενεών στο μέλλον.



Πολλοί θεωρούν το περιβάλλον σαν κάτι δεδομένο. Η πίεση όμως που ασκείται στους πεπερασμένους πόρους της Γης αυξάνεται με πρωτοφανείς ρυθμούς. Εάν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, οι μελλοντικές γενιές θα στερηθούν τη νόμιμη κληρονομιά τους. Η αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτεί συλλογική δράση στην οποία θα συμμετέχουν η ΕΕ, οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι επιχειρήσεις, οι ΜΚΟ και απλοί ιδιώτες. Προκειμένου η δράση αυτή να αποκτήσει παγκόσμιο χαρακτήρα, απαιτείται η συνεργασία με τους διεθνείς εταίρους μας.

Στόχος του φυλλαδίου αυτού είναι να παρουσιάσει την πολιτική της ΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος, παρέχοντας στοιχεία για την εξέλιξή της, το περιεχόμενό της και τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να αλλάξει στο μέλλον.

Πίεση εξαιτίας της αυξανόμενης ζήτησης

Ο τρόπος ζωής μας ασκεί τεράστια πίεση στον πλανήτη. Κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα, δωδεκαπλασιάσαμε τη χρήση ορυκτών καυσίμων και εξορύξαμε 34 φορές περισσότερους φυσικούς πόρους. Η ζήτηση για τρόφιμα, ζωοτροφές και ίνες ενδέχεται να αυξηθεί κατά 70 % έως το 2050. Εάν εξακολουθήσουμε να χρησιμοποιούμε τους πόρους με τον σημερινό ρυθμό, θα χρειαστούν περισσότεροι από δύο πλανήτες για να μας συντηρήσουν.

Μια στρατηγική σε συνεχή εξέλιξη

Οι περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η Ευρώπη έχουν αλλάξει σε σχέση με την πρώτη περίοδο της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής. Στις δεκαετίες του '70 και '80, δινόταν έμφαση σε παραδοσιακά περιβαλλοντικά θέματα, όπως η προστασία των ειδών και η μείωση της ρύπανσης με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα που αναπνέουμε και του νερού που πίνουμε. Σήμερα, δίνεται έμφαση σε μια πιο συστηματική προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη το πώς συνδέονται

διάφορα θέματα μεταξύ τους. Αυτό σημαίνει μετάβαση από την αποκατάσταση στην πρόληψη της υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Με βάση αυτή την προσέγγιση, λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές συνέπειες της πολιτικής και οι χρηματοδοτικές αποφάσεις σε άλλους τομείς, όπως η γεωργία, η ενέργεια, οι μεταφορές, η αλιεία, η περιφερειακή ανάπτυξη, η έρευνα, η καινοτομία και η εξωτερική βοήθεια. Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις άλλες πολιτικές θα διασφαλίσει μια πιο συνεκτική προσέγγιση της αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προκλήσεων και θα μεγιστοποιήσει τις συνέργειες.

Μετά από περισσότερες από τέσσερις δεκαετίες χάραξης πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ, το περιβάλλον μας προστατεύεται σε μεγάλο βαθμό από την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Η εφαρμογή όμως αυτών των πολιτικών παραμένει προβληματική. Πρόκειται για μια βασική πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπιστεί για να μπορέσουν όλοι να επωφεληθούν από τη σχετική νομοθεσία. Αυτός είναι ο στόχος του νέου προγράμματος δράσης της ΕΕ για το περιβάλλον (βλέπε κεφάλαιο «Προοπτικές»).

Περιβάλλον και οικονομία σε πλήρη αρμονία

Εν ολίγοις, οι περιβαλλοντικές και οικονομικές παράμετροι είναι συμπληρωματικές, όπως οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Το «πρασίνισμα» της οικονομίας μειώνει το περιβαλλοντικό κόστος χάρη στην αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων, ενώ οι νέες φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες και τεχνικές δημιουργούν απασχόληση, τονώνουν την οικονομία και ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

Σήμερα, οι περιβαλλοντικές και οικονομικές παράμετροι αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.



Η αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επόμενη δεκαετία (η αποκαλούμενη Ευρώπη 2020) ενσωματώνει στις βασικές πρωτοβουλίες της την αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων. Αναγνωρίζει ότι η περιβαλλοντική πολιτική μπορεί να συμβάλει στη μετουσίωση της Ευρώπης σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση που θα αξιοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της.

Για παράδειγμα, η ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων μας, που παρέχουν τρόφιμα, πόσιμο νερό, πρώτες ύλες και πολλά άλλα οφέλη, συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, ενώ παράλληλα μειώνει το κόστος της δημόσιας υγείας.

Διασυνοριακή συνεργασία

Το περιβάλλον δεν σταματά στα σύνορα της Ένωσης. Ο αέρας, το νερό, οι θάλασσες και η άγρια πανίδα και χλωρίδα δεν γνωρίζουν σύνορα. Όσο περισσότερο μπορεί η ΕΕ να ενθαρρύνει τις γειτονικές χώρες και, στην ιδανική περίπτωση, ολόκληρο τον κόσμο, να υιοθετήσουν υψηλά πρότυπα, τόσο καλύτερα θα είναι η ποιότητα του δικού μας περιβάλλοντος. Η Ένωση φροντίζει ώστε να διασφαλίσει ότι οι χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν στην ΕΕ θα προσαρμόσουν την περιβαλλοντική τους νομοθεσία σε αυτά τα πρότυπα.

Η ΕΕ συνεργάζεται στενά με τις γειτονικές χώρες για να τις ενθαρρύνει να ακολουθήσουν το παράδειγμά της και διαδραματίζει ενεργό ρόλο στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη, τη βιοποικιλότητα και την αλλαγή του κλίματος. Ο μακροχρόνιος στόχος της ΕΕ για τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος αποτελεί έναν από τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας των Ηνωμένων Εθνών.

Δημόσια στήριξη

Υπάρχει ευρεία δημόσια στήριξη των μέτρων της ΕΕ για τη βελτίωση του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με πανευρωπαϊκή δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε στα μέσα του 2011, περισσότεροι από το 90 % των ερωτηθέντων ανησυχούν σοβαρά για το περιβάλλον. Σχεδόν εννέα στους δέκα τάσσονται υπέρ της χρηματοδότησης από την ΕΕ φιλικών προς το περιβάλλον δραστηριοτήτων και περισσότεροι από οκτώ στους δέκα συμφωνούν ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι αναγκαία για την προστασία του περιβάλλοντος στη χώρα τους. Οι περιβαλλοντικές ανησυχίες που διατύπωσαν οι περισσότεροι ήταν η ρύπανση των υδάτων, η εξάντληση των φυσικών πόρων και η αύξηση των αποβλήτων.

Πώς η ΕΕ διαμορφώνει την περιβαλλοντική πολιτική

Το περιβάλλον βρίσκεται στο επίκεντρο των πολιτικών της ΕΕ, παρά το γεγονός ότι μερικοί θα μπορούσαν να το θεωρήσουν ως ήσσονος σημασίας. Όταν τα κράτη μέλη προσυπογράφουν τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εργαστούν με στόχο ένα «υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος» (άρθρο 3 παράγραφος 3), καθώς οι πρωτεργάτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν αναγνωρίσει τη σημασία ενός καθαρού και υγιεινού περιβάλλοντος. Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί, επίσης, προτεραιότητα διεθνούς εμβέλειας, καθώς η ΕΕ καταβάλλει προσπάθειες για την προώθηση της βιώσιμης οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών, με πρωταρχικό στόχο την εξάλειψη της φτώχειας.

Δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων

Η διαμόρφωση της νομοθεσίας της ΕΕ είναι μια άκρως δημοκρατική διαδικασία. Προτού υποβάλει μια πρόταση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διεξάγει εκτενείς διαβουλεύσεις, παρέχοντας τη δυνατότητα σε εθνικές αρχές, μη κυβερνητικές οργανώσεις, περιβαλλοντικούς εμπειρογνώμονες και το ευρύ κοινό να εκφράσουν τις απόψεις τους. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζεται ότι τα νομοθετικά σχέδια βασίζονται σε ευρύ φάσμα απόψεων και σε μια στέρεη βάση επιστημονικώς επαληθεύσιμων δεδομένων. Επίσης, με την αποσαφήνιση των διαφόρων σχετικών θεμάτων, αναπτύσσεται ένα «αίσθημα οικειοποίησης» της προτεινόμενης πολιτικής από την πλευρά των κυρίως εμπλεκομένων.

Τα σχέδια των νομοθετικών πράξεων μπορούν να τροποποιηθούν από τις εθνικές κυβερνήσεις μέσω των υπουργών τους στις συνόδους τους Συμβουλίου και με βάση τις προτάσεις των πολιτών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πρέπει να συμφωνήσουν για την ακριβή διατύπωση του κειμένου πριν από την επίσημη έγκρισή του. Άλλοι φορείς, όπως η Επιτροπή των Περιφερειών και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, αλλά και επιχειρήσεις, ΜΚΟ, ερευνητές και ιδιώτες γνωστοποιούν επίσης τις απόψεις τους.

Ενίστε, από τις διαβουλεύσεις προκύπτει ότι η προτεινόμενη νομοθεσία δεν είναι η κατάλληλη και, αντ' αυτής χρησιμοποιούνται μη νομικώς δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές και ανταλλαγές βέλτιστων πρακτικών.

Χρήση αξιόπιστων δεδομένων

Οι πολιτικές πρέπει να βασίζονται σε αξιόπιστα δεδομένα που επιτρέπουν την κατανόηση των αιτίων και των επιπτώσεων των περιβαλλοντικών μεταβολών, έτσι ώστε να μπορούν να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα και να καταρτιστούν οι κατάλληλες στρατηγικές. Πολλά από αυτά τα δεδομένα προέρχονται από εθνικές πηγές και αναλύονται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, ο οποίος συμβάλλει στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει σε εφαρμογή διάφορα προγράμματα για να ενθαρρύνει την ανάπτυξη αξιόπιστων και ακριβών δεδομένων και να εξασφαλίσει την ευρεία διάδοσή τους. Το Copernicus, π.χ., συνδυάζει στοιχεία σταθμών επίγειας, εναέριας και θαλάσσιας παρακολούθησης με στοιχεία από δορυφόρους γεωσκόπησης. Στόχος είναι να δημιουργηθεί μια ευρεία βάση δεδομένων που θα βοηθήσει τόσο στη χάραξη όσο και στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ) συγκεντρώνει εθνικά στοιχεία για τη δημιουργία ευρωπαϊκών βάσεων δεδομένων. Καταρτίζει και διατηρεί δείκτες και εκθέσεις για την κατάσταση του περιβάλλοντος. Εδρεύει στην Κοπεγχάγη και άρχισε να λειτουργεί το 1994.

Αποστολή του είναι να βοηθά την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών παραμέτρων στις οικονομικές πολιτικές, να θεσπίζουν μέτρα για τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος και να συντονίζουν το ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφοριών και παρατηρήσεων για το περιβάλλον.

Εφαρμογή

Από τη δεκαετία του '70, η ΕΕ έχει εγκρίνει περισσότερες από 200 νομοθετικές πράξεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Η νομοθεσία όμως από μόνη της δεν έχει αξία αν δεν εφαρμόζεται και δεν επιβάλλεται με τον σωστό τρόπο. Έτσι, το στοίχημα σήμερα συνίσταται στην αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων που έχουν συμφωνηθεί. Αυτό είναι μια πολύπλοκη διαδικασία, δεδομένου ότι πολλές διαφορετικές δραστηριότητες αναλαμβάνονται από διαφορετικές ομάδες, όπως εθνικούς επιθεωρητές, δικαστήρια, ΜΚΟ και πολίτες που ασκούν το δικαίωμα συμμετοχής τους.

Η μη εφαρμογή της νομοθεσίας έχει πολλές αρνητικές συνέπειες. Μπορεί να υπονομεύσει θεμελιώδεις περιβαλλοντικούς στόχους, να βλάψει την υγεία του ανθρώπου και να προκαλέσει στη βιομηχανία αβεβαιότητα ως προς το ρυθμιστικό πλαίσιο, καθώς τα συμφωνηθέντα πρότυπα δεν εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο σε όλη την Ένωση. Αντίθετα, η ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας μπορεί να αποφέρει οικονομικά οφέλη. Εάν, για παράδειγμα, εφαρμόζοταν πλήρως η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν 400 000 θέσεις εργασίας και να μειωθούν οι ετήσιες καθαρές δαπάνες κατά 72 δισ. ευρώ.

Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί, μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, να κινήσει νομική διαδικασία κατά των κρατών μελών που δεν εφαρμόζουν σωστά τη νομοθεσία. Αυτές οι υποθέσεις παράβασης αυξάνουν την πίεση για εξεύρεση λύσεων και μπορεί να οδηγήσουν σε επιβολή προστίμων λόγω επανειλημμένης αθέτησης των κανόνων της ΕΕ.

Αλλά η προσφυγή στη δικαιοσύνη αποτελεί πάντα την έσχατη λύση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποδίδει μεγαλύτερη σημασία στην παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας. Η ενίσχυση των ικανοτήτων, η οικονομική στήριξη, καθώς και η καλύτερη ενημέρωση για την κατάσταση του περιβάλλοντος και για τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη τηρούν στην πράξη τις δεσμεύσεις τους έναντι της ΕΕ αποτελούν μερικές μορφές αυτής της βοήθειας. Η Επιτροπή έχει προτείνει να συσταθεί σε κάθε χώρα ένας ανεξάρτητος εθνικός φορέας ελέγχου, π.χ. ένας διαμεσολαβητής, για τη διεκπεραίωση καταγγελιών των πολιτών που αφορούν το περιβάλλον.

Χρήση της αγοράς

Κατά τη χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής, η ΕΕ δίνει μεγάλη έμφαση στην αναζήτηση αποτελεσματικών από την άποψη του κόστους τρόπων προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος και ελάφρυνσης της πίεσης που ασκείται στους σπάνιους πόρους. Αυτό σημαίνει ότι χρησιμοποιούνται τα υφιστάμενα οικονομικά μέσα για να δημιουργηθούν οικονομικά κίνητρα για την προστασία του περιβάλλοντος. Ελλείψει αγορών, ο καθορισμός στόχων και η δημιουργία συστημάτων επιβολής ανώτατων ορίων και εμπορίας μπορούν να βοηθήσουν στην τιμολόγηση προϊόντων με τρόπο που να αντικατοπτρίζει το πραγματικό περιβαλλοντικό κόστος. Οι φόροι και οι επιδοτήσεις μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ως κίνητρα ή αντικίνητρα, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές να κάνουν πιο βιώσιμες επιλογές. Πολλά από αυτά τα μέσα υπάρχουν ήδη, όπως τα τέλη για την κοπή δένδρων ή τη διάθεση των αποβλήτων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιθυμεί να καταργηθούν σταδιακά τα στρεβλά κίνητρα που ενθαρρύνουν τη χρήση ρυπογόνων ή ενεργοβόρων προϊόντων και διεργασιών.



Οι φόροι και οι επιδοτήσεις μπορεί να λειτουργούν ως κίνητρο για να αποκτήσουν οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές οικολογικές συνήθειες.

Ενθάρρυνση της οικοκαινοτομίας

Ως οικοκαινοτομία νοείται κάθε μορφή καινοτομίας που στοχεύει ή καταλήγει σε σημαντική και αποδεδειγμένη πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης, μειώνοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, αυξάνοντας την ανθεκτικότητα στις περιβαλλοντικές πιέσεις, και επιτυγχάνοντας μια πιο αποτελεσματική και υπεύθυνη χρήση των φυσικών πόρων.

Οι τεχνολογίες αυτές και οι βιομηχανίες που τις παράγουν αποτελούν ήδη ένα σημαντικό τμήμα της οικονομίας της ΕΕ. Ωστόσο, με εξαίρεση τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η οικοκαινοτομία διεισδύει στις αγορές με σχετικά αργούς ρυθμούς. Ορισμένα από τα εμπόδια είναι η αδυναμία των τιμών της αγοράς να αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια το περιβαλλοντικό κόστος και τα οφέλη, τα κίνητρα και οι επιδοτήσεις που στηρίζουν πρακτικές που οδηγούν σε άσκοπη σπατάλη και οι άκαμπτες οικονομικές δομές.

Στο πλαίσιο των προγραμμάτων της ΕΕ, παρέχεται χρηματοδότηση για την έρευνα, την καινοτομία και τις οικοκαινοτόμες επιχειρήσεις. Για να ενθαρρύνει την αξιοποίηση των πράσινων τεχνολογιών, η ΕΕ προωθεί τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις, την κοστολόγηση προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους και την οικολογική σήμανση.

Χρηματοδότηση του περιβάλλοντος

Η βοήθεια που παρέχεται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων απορροφά σημαντικό τμήμα του προϋπολογισμού της ΕΕ. Ως αποτέλεσμα της σύνδεσης της περιβαλλοντικής πολιτικής με άλλες πολιτικές, διατίθενται από τον ετήσιο προϋπολογισμό της ΕΕ 10 έως 12 δισεκατομμύρια ευρώ, π.χ. για γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα και για μέτρα στήριξης της πολιτικής για τη συνοχή, της έρευνας και της καινοτομίας.

Το πρόγραμμα LIFE, που τέθηκε σε εφαρμογή το 1992, αποτελεί το κύριο μέσο στήριξης της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ. Η ονομασία προέρχεται από το γαλλικό ακρωνύμιο (*L'Instrument financier pour l'environnement* — Χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον). Με την πάροδο των ετών, το πρόγραμμα προσανατολίζεται όλο και περισσότερο στη διατήρηση της φύσης και στην προστασία του περιβάλλοντος. Χρηματοδοτεί πολιτικές που εστιάζουν στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης της βιοποικιλότητας και της απώλειας ενδιαιτημάτων, στην αποτελεσματική χρήση των πόρων και στη δράση για το κλίμα.

Δίνοντας έμφαση σε πρακτικές πρωτοβουλίες, στην καινοτομία και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών σε τοπικό επίπεδο, τα σχέδια LIFE βοήθησαν να αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο οι πολιτικοί ιθύνοντες, οι ενδιαφερόμενοι φορείς και το ευρύ κοινό σκέπτονται και ενεργούν για την προστασία του περιβάλλοντος.

Τι κάνει η ΕΕ

Η περιβαλλοντική πολιτική αποσκοπεί στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ, αφενός, της ανάγκης ανάπτυξης και χρήσης των φυσικών πόρων του πλανήτη και, αφετέρου, της υποχρέωσής μας να κληροδοτήσουμε ένα υγιές περιβάλλον στις μελλοντικές γενιές.

Στόχος, συνεπώς, της περιβαλλοντικής πολιτικής είναι η επιδίωξη της βιωσιμότητας. Τομείς όπως η βιομηχανία, η γεωργία, η αλιεία, οι μεταφορές, η ενέργεια και ο χωροταξικός σχεδιασμός έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, εξαρτώνται όμως και από τα υγιή οικοσυστήματα. Βιωσιμότητα σημαίνει διασφάλιση ότι οι εν λόγω τομείς θα εξακολουθούν να παρέχουν τις υπηρεσίες που χρειαζόμαστε, χωρίς να διακυβεύεται η υγεία του φυσικού κόσμου από τον οποίο όλοι εξαρτώμαστε.

Η περιβαλλοντική προστασία είναι απαραίτητη για τη μελλοντική μας ευημερία. Για να ζούμε καλά στο μέλλον, πρέπει να αναλάβουμε τώρα αποφασιστική δράση ώστε να προστατεύσουμε το φυσικό περιβάλλον και να του διασφαλίσουμε τον χώρο που χρειάζεται για να

ανανεώνεται και να εξακολουθεί να παρέχει τους πόρους από τους οποίους εξαρτώμαστε, όπως ο καθαρός αέρας και το καθαρό νερό.

Αποτελεσματική χρήση των πόρων

Οι πόροι είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της οικονομίας και του περιβάλλοντος. Η εποχή, όμως, των άφθονων φτηνών πρώτων υλών —που συνέβαλε σημαντικά στην τεράστια οικονομική πρόοδο που σημειώθηκε τους τελευταίους δύο αιώνες— έχει παρέλθει.

Η αύξηση του πληθυσμού και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου αυξάνουν τη ζήτηση, τις τιμές, αλλά και τη σπανιότητα των φυσικών πόρων από τους οποίους εξαρτώμαστε, όπως τα μέταλλα, τα ορυκτά και τα τρόφιμα. Μέχρι το τέλος της επόμενης δεκαετίας, δύο επιπλέον δισεκατομμύρια άτομα στις αναδυόμενες οικονομίες ενδέχεται να έχουν εισοδήματα μεσαίας τάξης, με φιλοδοξίες να επιτύχουν τρόπους ζωής παρόμοιους με τους δικούς μας.

Η ανακύκλωση μειώνει την πίεση στις πρωτογενείς πρώτες ύλες.





Το δίκτυο Natura 2000 καλύπτει σχεδόν το 18 % του εδάφους της ΕΕ και προστατεύει είδη και ενδιαυτήματα στο φυσικό τους περιβάλλον.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει ως έναν από τους βασικούς στόχους πολιτικής την αποτελεσματική χρήση των πόρων. Αυτό σημαίνει την παραγωγή προϊόντων μεγαλύτερης αξίας με λιγότερες εισροές, χάρη στη βιώσιμη χρήση των πόρων και την αποτελεσματικότερη διαχείρισή τους καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Η αποτελεσματική χρήση των πόρων απαιτεί καινοτομία, μεταβολές των προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης, κατάλληλα κίνητρα και κατάλληλες τιμές.

Στα τέλη του 2011, τα κράτη μέλη της ΕΕ ενέκριναν τον χάρτη πορείας για μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της. Ο χάρτης αυτός υπογραμμίζει την ανάγκη για μια ριζική αλλαγή της συμπεριφοράς σε οικονομικό, πολιτικό και προσωπικό επίπεδο. Προσδιορίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε διάφορους τομείς πολιτικής, έτσι ώστε να δημιουργήσουμε, σε διάστημα σαράντα ετών, μια ευρωπαϊκή οικονομία που θα προσφέρει υψηλό βιοτικό επίπεδο και θα έχει λιγότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Η ανάγκη αποτελεσματικής χρησιμοποίησης των πεπερασμένων φυσικών πόρων έχει ενσωματωθεί σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ. Για να προωθήσει τη σχετική διαδικασία, η Επιτροπή συνέστησε μια ομάδα υψηλού επιπέδου αποτελούμενη από εθνικούς, ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς χάραξης πολιτικής, βιομηχάνους και εμπειρογνώμονες με μεγάλη πείρα σε περιβαλλοντικά και οικονομικά θέματα.

Αποτελεσματική χρήση των πόρων

Η αποτελεσματική χρήση των πόρων αποσκοπεί στην αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τους χρησιμοποιούμενους πόρους. Βοηθά την οικονομία να επιτύχει περισσότερα με λιγότερα μέσα, μέσω της παραγωγής προϊόντων μεγαλύτερης αξίας με λιγότερες εισροές, της βιώσιμης χρήσης των πόρων και της ελαχιστοποίησης των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον.

Βιοποικιλότητα

Ένας από τους κύριους στόχους της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής είναι να προστατεύσει τη ζωή που μας περιβάλλει. Το φυσικό περιβάλλον αντιμετωπίζει πολλές απειλές σε όλο τον πλανήτη, ενώ η βιοποικιλότητα —δηλαδή ο πλούτος του φυσικού περιβάλλοντος με όλα τα είδη και τη γενετική του ποικιλία— ακολουθεί φθίνουσα πορεία σε ολόκληρο τον πλανήτη. Για την αντιμετώπιση αυτών των απειλών, η ΕΕ έχει δεσμευτεί να αναخαιτίσει και να αντιστρέψει την απώλεια βιοποικιλότητας και οικοσυστημάτων έως το 2020.

Η βιοποικιλότητα δεν είναι μόνο σημαντική από μόνη της, αλλά παρέχει και ζωτικής σημασίας αγαθά, όπως τρόφιμα, ίνες, καύσιμα και φάρμακα, καθώς και βασικές υπηρεσίες, όπως η ρύθμιση του κλίματος, η πρόληψη των πλημμυρών, ο καθαρισμός των υδάτων, η επικονίαση και η διαμόρφωση του εδάφους. Όλα αυτά είναι αναγκαία για την οικονομική ευημερία, την ασφάλεια, την υγεία και την ποιότητα ζωής.

Η ΕΕ ενέκρινε για πρώτη φορά ένα σχέδιο δράσης για τη βιοποικιλότητα το 2006. Επικαιροποίησε τη στρατηγική της στις αρχές του 2011, λίγους μόνο μήνες μετά την έγκριση σε παγκόσμιο επίπεδο ενός φιλόδοξου προγράμματος δράσης στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας. Η στρατηγική αυτή έχει ως πρωταρχικούς στόχους την ανάσχεση, έως το 2020, της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστηματικών υπηρεσιών στην ΕΕ, την αποκατάσταση αυτών στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό και την αύξηση της συμβολής της Ευρώπης στην αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Προστατευόμενες περιοχές

Αναγνωρίζοντας ότι η φύση δεν γνωρίζει εθνικά σύνορα, η ΕΕ έχει θεσπίσει αυστηρή νομοθεσία για την προστασία της φύσης.

Τα υγιή οικοσυστήματα αποτελούν κλειδί για τη βιοποικιλότητα της Ευρώπης.



Αρχικά έλαβε μέτρα για να προστατεύσει τα άγρια πτηνά και στη συνέχεια για τα πολυάριθμα απειλούμενα φυτά, ζώα και τα ενδιαιτήματά τους. Τα μέτρα αυτά οδήγησαν στη δημιουργία του Natura 2000, ενός πανευρωπαϊκού δικτύου περιοχών που σκοπό έχει την προστασία των ειδών και οικοτόπων στο φυσικό τους περιβάλλον. Αποτελούμενο από περισσότερες από 26 000 τοποθεσίες, το δίκτυο αυτό είναι το μεγαλύτερο στον κόσμο. Σήμερα, που έχει σχεδόν ολοκληρωθεί, καλύπτει σχεδόν το 18 % του εδάφους της ΕΕ —έκταση ισοδύναμη με το συνολικό μέγεθος της Γερμανίας, της Πολωνίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας.

Το Natura 2000 αναγνωρίζει ότι ο άνθρωπος αποτελεί συστατικό στοιχείο της φύσης και ότι και οι δύο μαζί αναπτύσσονται καλύτερα όταν βρίσκονται σε αρμονική σχέση. Στόχος του δικτύου δεν είναι ο αποκλεισμός οικονομικών δραστηριοτήτων, αλλά ο καθορισμός, ώστε να προστατεύονται πολύτιμα είδη και ενδιαιτήματα. Η χρηματοδότησή του έχει ενσωματωθεί σε ορισμένους καίριους τομείς πολιτικής της ΕΕ, ο σημαντικότερος από τους οποίους είναι ο γεωργικός, ιδίως το σκέλος που αφορά την αγροτική ανάπτυξη με τα γεωργοπεριβαλλοντικά και δασοκομικά μέτρα. Η πολιτική συνοχής της ΕΕ (που ενθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη των χωρών και περιφερειών της ΕΕ) διαδραματίζει μείζονα ρόλο στη χρηματοδότηση επενδύσεων, ιδίως στα νέα κράτη μέλη.

Το πρόγραμμα Natura 2000 στηρίζει τα υγιή οικοσυστήματα που προσφέρουν πολύτιμες υπηρεσίες, όπως πόσιμο νερό, αποθήκευση άνθρακα και προστασία από τις πλημμύρες και τη διάβρωση των ακτών. Συνολικά, η αξία αυτών των υπηρεσιών εκτιμάται σε 200-300 δισ. ευρώ ετησίως και είναι σημαντικά μεγαλύτερη από το ετήσιο κόστος διαχείρισης του δικτύου, που ανέρχεται σε 6 δισ. ευρώ περίπου.

Ευαισθητοποίηση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί την ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος με πολλούς τρόπους. Μια ετήσια σημαντική εκδήλωση είναι η Πράσινη Εβδομάδα που πραγματοποιείται στις Βρυξέλλες και στην οποία χιλιάδες συμμετέχοντες συζητούν κάθε φορά ένα βασικό περιβαλλοντικό θέμα, όπως η βιοποικιλότητα ή το νερό.

Οι διαγωνισμοί αποτελούν ένα άλλο μέσο κινητοποίησης του ενδιαφέροντος. Το Βραβείο Πράσινης Πρωτεύουσας της ΕΕ αναδεικνύει την περιβαλλοντική φροντίδα και φαντασία που επιδεικνύουν πόλεις σε όλη την Ευρώπη. Άλλα βραβεία προβάλλουν την περιβαλλοντική συμβολή επιχειρήσεων, δημόσιων αρχών και μεμονωμένων σχεδίων.

Πράσινες Πρωτεύουσες

Για να λάβει τον τίτλο της Πράσινης Πρωτεύουσας, μια πόλη πρέπει να ανταποκρίνεται σταθερά σε υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικά πρότυπα, να τηρεί τις δεσμεύσεις της για την επίτευξη περαιτέρω στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και να λειτουργεί ως παράδειγμα για άλλες πόλεις.

Οι νικητές:

2010: Στοκχόλμη

2011: Αμβούργο

2012: Βιτόρια-Γκαστίες

2013: Νάντ

2014: Κοπεγχάγη

<http://www.europeangreencapital.eu>

Η οικονομία της ΕΕ χρησιμοποιεί 16 τόνους υλικών ανά άτομο ετησίως, εκ των οποίων 6 τόννοι καταλήγουν σε απορρίμματα.



Οικολογικό σήμα της ΕΕ

Το οικολογικό σήμα της ΕΕ υποδεικνύει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που έχουν μειωμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, από την εξόρυξη των πρώτων υλών έως την παραγωγή, τη χρήση και τη διάθεση. Το προαιρετικό αυτό σήμα, το οποίο αναγνωρίζεται σε όλη την Ευρώπη, προωθεί την περιβαλλοντική αριστεία με βάση κριτήρια που έχουν καταρτίσει επιστήμονες, ΜΚΟ και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς. Το οικολογικό σήμα έχουν υιοθετήσει περισσότερες από 1 300 επιχειρήσεις, που παράγουν πάνω από 18 000 προϊόντα. Οι καταναλωτές μπορούν να βασίζονται στον λογότυπο, δεδομένου ότι κάθε προϊόν ελέγχεται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.



Άλλα βασικά επιτεύγματα της ΕΕ

Πέραν των δύο οριζόντιων θεμάτων πολιτικής που αφορούν την αποτελεσματική χρήση των πόρων και την προστασία της βιοποικιλότητας, η Ένωση αναπτύσσει ιδιαίτερα ενεργό ρόλο όσον αφορά ειδικά περιβαλλοντικά ζητήματα.

ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ: Τα χημικά προϊόντα αποτελούν σημαντική συνιστώσα της καθημερινής μας ζωής. Ωστόσο, ορισμένα από αυτά μπορούν να βλάψουν

σοβαρά την ανθρώπινη υγεία και άλλα θα μπορούσαν να είναι επικίνδυνα εάν δεν χρησιμοποιούνται σωστά. Για να εγγυηθεί την ασφάλεια των χημικών προϊόντων, να προστατεύσει το περιβάλλον και να ενθαρρύνει την ανταγωνιστικότητα ενός από τους μεγαλύτερους κλάδους της Ευρώπης, η ΕΕ διαθέτει την πιο προηγμένη νομοθεσία για τα χημικά προϊόντα στον κόσμο, η οποία ονομάζεται REACH (Καταχώριση, Αξιολόγηση, Αδειοδότηση και Περιορισμοί των Χημικών Προϊόντων).

Όλες οι χημικές ουσίες που παρασκευάζονται ή εισάγονται στην ΕΕ πρέπει να καταχωρίζονται στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων, που εδρεύει στο Ελσίνκι. Έως το 2018, κάθε χημική ουσία που χρησιμοποιείται στην ΕΕ θα πρέπει να έχει συμμορφωθεί με την εν λόγω απαίτηση. Σε αντίθετη περίπτωση, δεν θα είναι δυνατό να πωληθεί στην Ένωση. Στα πλέον επικίνδυνα προϊόντα εφαρμόζονται ιδιαίτερα αυστηροί κανόνες.

Οι εταιρείες είναι υπεύθυνες για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων που απορρέουν από τα χημικά προϊόντα που χρησιμοποιούν ή πωλούν στην Ένωση, καθώς και για την παροχή στους καταναλωτές κατάλληλων οδηγιών για την ασφαλή χρήση αυτών των προϊόντων.

ΑΠΟΒΛΗΤΑ: Η οικονομία της ΕΕ χρησιμοποιεί 16 τόνους υλικών ανά άτομο ετησίως, εκ των οποίων 6 τόνοι απορρίπτονται ως απόβλητα τα μισά από τα οποία καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής. Εάν τα απόβλητα δεν είναι δυνατόν να αποφευχθούν, θα πρέπει να επαναχρησιμοποιούνται και να ανακυκλώνονται. Θα πρέπει επίσης να ανακτώνται από αυτά τα υλικά που μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμους πόρους. Αυτό είναι το μήνυμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι φόροι για την υγειονομική ταφή και τα συστήματα του τύπου «πληρώνεις για ό,τι πετάς» μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη αυτού του στόχου. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη επιτύχει ποσοστά ανακύκλωσης μεγαλύτερα από 80 % και έχουν σχεδόν καταργήσει τους χώρους υγειονομικής ταφής, ενώ άλλα χρειάζεται να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους.

Έχει ήδη θεσπιστεί νομοθεσία σχετικά με ορισμένες κατηγορίες αποβλήτων, όπως τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, συσκευασιών, ηλεκτρικών σπηλών και συσσωρευτών και οχημάτων (προς απόσυρση), η οποία συμβάλλει στην αποτελεσματική χρήση των πόρων.

ΑΕΡΑΣ: Τα τελευταία 20 χρόνια, η ΕΕ έχει επιτύχει μείωση του επιπέδου ορισμένων ρύπων. Οι εκπομπές μολύβδου, για παράδειγμα, έχουν μειωθεί κατά 90 % περίπου. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, η ατμοσφαιρική ρύπανση αποτελεί μια από τις σοβαρότερες περιβαλλοντικές ανησυχίες των Ευρωπαίων

και προκαλεί πολλούς πρόωρους θανάτους κάθε χρόνο. Η Ένωση έχει ακόμη πολύ δρόμο να διανύσει για να επιτύχει επίπεδα ποιότητας του αέρα που δεν θα έχουν σοβαρές συνέπειες και κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ξεκινήσει ευρεία επανεξέταση των πολιτικών της ΕΕ για την ποιότητα του αέρα, λαμβάνοντας υπόψη τα πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία και τα αποτελεσματικά από οικονομική άποψη μέτρα. Τα αποτελέσματα της επανεξέτασης θα δημοσιοποιηθούν πριν από το τέλος του 2013.

NEPO: Κατά τις τελευταίες δεκαετίες η ΕΕ έθεσε σε εφαρμογή μια ολοκληρωμένη πολιτική για τη διασφάλιση της ποιότητας των υδάτων στην Ευρώπη. Η πολιτική αυτή αφορούσε αρχικά στην αντιμετώπιση θεμάτων υγείας, και στη συνέχεια μέτρα αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των σημαντικότερων τομέων που καταναλώνουν νερό, όπως η γεωργία, η βιομηχανία και τα νοικοκυριά.

Η οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα, που αποτελεί την κυριότερη νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα των υδάτινων πόρων, προβλέπει ότι όλα τα ποτάμια, οι λίμνες, τα παράκτια και τα υπόγεια ύδατα πρέπει να είναι καθαρά έως το 2015. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ελέγξουν την κατάσταση των υδάτων τους και να καταρτίσουν σχέδια που θα εξηγούν τον τρόπο καθαρισμού τους.

Ένα άλλο ευρωπαϊκό νομοθέτημα, η οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, υιοθετεί μια συντονισμένη προσέγγιση για τη διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που έχουν επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον. Απαιτεί την εφαρμογή, από το 2015, εθνικών μέτρων που θα διασφαλίζουν ότι τα θαλάσσια απορρίμματα δεν θα βλάπτουν το θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον, και στοχεύει να επιτύχει, έως το 2020, περιβαλλοντικώς υγιή θαλάσσια ύδατα.

Ένα σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διαφύλαξη των υδάτινων πόρων της Ευρώπης έως το 2020 και μετά θα βοηθήσει την ΕΕ να επιτύχει τους στόχους της. Το σχέδιο αυτό θα συμβάλει στη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτινων πόρων, ενσωματώνοντάς την σε άλλους τομείς πολιτικής.

Υδατα κολύμβησης

Η ετήσια έκθεση για την ποιότητα των ευρωπαϊκών υδάτων κολύμβησης παρέχει τα πλέον επικαιροποιημένα στοιχεία για την κατάσταση 22 000 και πλέον χώρων κολύμβησης —σε παράκτιες περιοχές

καθώς και σε ποτάμια και λίμνες— στα κράτη μέλη της ΕΕ και σε ορισμένες γειτονικές χώρες.

Η έκθεση αυτή επιβεβαιώνει ότι η ποιότητα των υδάτων κολύμβησης στην ΕΕ έχει σε γενικές γραμμές βελτιωθεί σημαντικά από το 1990, όταν το 9,2 % των παράκτιων περιοχών και το 11,9 % των εσωτερικών περιοχών κολύμβησης δεν πληρούσαν τους όρους της ενωσιακής νομοθεσίας. Το 2011, τα ποσοστά αυτά είχαν μειωθεί σε 1,5 % και 2,4 % αντίστοιχα.

Είναι πλέον εύκολο για τον καθένα να ελέγχει την ποιότητα του νερού σε όλες τις περιοχές που σχεδιάζει να κάνει τα μπάνια του. Στον ιστότοπο του ΕΟΠ για τα ύδατα κολύμβησης μπορείτε να βρείτε το τμήμα του Συστήματος Πληροφοριών για τους Υδάτινους Πόρους στην Ευρώπη (WISE) που αφορά τα ύδατα κολύμβησης. Η εφαρμογή *Eye On Earth — Water Watch* μπορεί να εμφανίσει σε μεγέθυνση ένα τμήμα ακτής, όχθης ποταμού ή λίμνης με μορφή οδικού χάρτη ή αεροφωτογραφίας.

<http://www.eea.europa.eu/themes/water/status-and-monitoring/state-of-bathing-water>

Χάρη στην περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ, το σύνολο των υδάτων κολύμβησης στην Ένωση έχει βελτιωθεί σημαντικά τις τελευταίες δύο δεκαετίες.



ΘΟΡΥΒΟΣ: Η ηχορύπανση έχει συνδεθεί με διάφορα προβλήματα υγείας. Επίσης, βλάπτει την άγρια πανίδα και χλωρίδα. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία ρυθμίζει τον θόρυβο που προέρχεται από διάφορες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των αυτοκινήτων, των τρένων και των μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται σε εξωτερικούς χώρους. Σύμφωνα με την οδηγία της ΕΕ για τον περιβαλλοντικό θόρυβο, που εγκρίθηκε το 2002, τα κράτη μέλη πρέπει να καταρτίσουν χάρτες των επιπέδων θορύβου στις μεγαλύτερες πόλεις και κωμοπόλεις, και στους κύριους οδικούς άξονες, σιδηροδρόμους και πολιτικά αεροδρόμια. Στη συνέχεια, πρέπει να καταρτίσουν σχέδια για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

ΔΑΣΗ: Τα δάση υλοτομούνται με ανησυχητικούς ρυθμούς σε όλο τον κόσμο. Η ΕΕ έχει ζητήσει να μειωθεί κατά το ήμισυ η παγκόσμια αποψίλωση των δασών έως το 2020 και να σταματήσει εντελώς έως το 2030. Συνεργάζεται δε, με διάφορες χώρες που εξάγουν ξυλεία με στόχο τη βελτίωση της διαχείρισης των δασών. Χάρη στη νομοθεσία της ΕΕ έχει σήμερα ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος πώλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση παράνομα υλοτομημένης ξυλείας.

ΕΔΑΦΟΣ: Δεν υπάρχει ειδική ευρωπαϊκή νομοθεσία για το έδαφος, πολλά όμως από τα προβλήματα που επηρεάζουν τα εδάφη αποτελούν αντικείμενο ειδικών μέτρων για τα ύδατα, τα απόβλητα, τα χημικά προϊόντα, τη βιομηχανική ρύπανση, την προστασία της φύσης και τα φυτοφάρμακα. Η ΕΕ διαθέτει στρατηγική αντιμετώπισης όλων των απειλών για το έδαφος, ιδίως από τις γεωργικές πρακτικές και τις βιομηχανικές διεργασίες. Το 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατάρτισε κατευθυντήριες γραμμές που εφιστούν την προσοχή στους κινδύνους κάλυψης του εδάφους με στεγανά υλικά, όπως το σκυρόδεμα, και προτείνουν περισσότερο βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις.

Συνεργασία με μελλοντικά κράτη μέλη της ΕΕ

Κάθε χώρα που υποβάλλει αίτηση για προσχώρηση στην Ένωση οφείλει να εναρμονίσει τα περιβαλλοντικά της πρότυπα με τα αντίστοιχα της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, η διεύρυνση της Ένωσης συμβάλλει στην ενίσχυση των περιβαλλοντικών προτύπων σε ολόκληρη την ήπειρο.

Οι διαπραγματεύσεις για προσχώρηση στην ΕΕ είναι αυστηρές και διεξοδικές. Η εναρμόνιση της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας με τους ευρωπαϊκούς κανόνες είναι πολύπλοκη, δεδομένου ότι οι περιβαλλοντικές αρμοδιότητες μπορεί να μοιράζονται ανάμεσα σε πολλούς και διαφορετικούς οργανισμούς, υπηρεσίες και φορείς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει τις υποψήφιες χώρες με τεχνική εμπειρογνομosύνη και οικονομική βοήθεια.

Συνεργασία με τους γείτονες της ΕΕ

Η ρύπανση από γειτονικές χώρες έχει άμεσο αντίκτυπο στην ΕΕ και αντίστροφα. Επιπλέον, οι φυσικοί πόροι όπως είναι το νερό, ο αέρας, τα εδάφη και η βιοποικιλότητα αλληλοεξαρτώνται σε σύνθετα οικοσυστήματα της περιφέρειας. Η αλληλεξάρτηση αυτή απαιτεί ένα σύστημα περιβαλλοντικής προστασίας και αποκατάστασης σε περιφερειακή κλίμακα.

Για τον λόγο αυτό, η ΕΕ δίνει προτεραιότητα στην περιβαλλοντική συνεργασία με τις γειτονικές της χώρες. Προς νότο, με τη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή, και προς ανατολάς, με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και του Νότιου Καυκάσου.

Διεθνής συνεργασία

Η Ένωση διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στις διεθνείς περιβαλλοντικές διαπραγματεύσεις, είτε πρόκειται για την προστασία της βιοποικιλότητας και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης είτε για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Βασικός άξονας της προσέγγισης της ΕΕ είναι η βιώσιμη διαχείριση των πόρων και του φυσικού κεφαλαίου, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, δεδομένης της σπουδαιότητάς τους για την καταπολέμηση της φτώχειας. Οι ίδιες αυτές χώρες είναι οι πρώτες που επηρεάζονται από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, δεδομένου ότι οι πλημμύρες, οι ξηρασίες και άλλες φυσικές καταστροφές υπονομεύουν τις προσπάθειές τους για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Η ΕΕ διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στη διάσκεψη κορυφής του 2010 για τη βιοποικιλότητα που πραγματοποιήθηκε στη Ναγκόγια. Στη διάσκεψη αυτή συμφωνήθηκε μια φιλόδοξη συνολική στρατηγική για την καταπολέμηση της απώλειας της βιοποικιλότητας και μια δέσμη μέτρων που διασφαλίζουν ότι τα οικοσυστήματα του πλανήτη εξακολουθούν να στηρίζουν την ευημερία του ανθρώπου στο μέλλον. Στη Βραζιλία το 2012, η διάσκεψη Ρίο + 20 για τη βιώσιμη ανάπτυξη υπογράμμισε την ανάγκη για περισσότερο συντονισμένη δράση με στόχο την αντιμετώπιση παγκόσμιων περιβαλλοντικών προκλήσεων. Η ΕΕ θα καταβάλει προσπάθειες για να μετουσιώσει τις δεσμεύσεις του Ρίο σε συγκεκριμένες δράσεις, τόσο στην ΕΕ όσο και παγκοσμίως.

Προοπτικές

Το περιβάλλον δεν μπορεί πλέον να θεωρείται σαν κάτι ξεχωριστό από την οικονομία. Η αυξανόμενη χρήση των περιορισμένων παγκόσμιων πόρων οδηγεί σε αύξηση των τιμών. Η οικονομία της Ευρώπης πρέπει να αλλάξει ώστε να αντλεί περισσότερα από λιγότερους πόρους και είναι, συνεπώς, αναγκαίο να αλλάξουν τα καταναλωτικά πρότυπα. Οι πολιτικές για την ενθάρρυνση της έρευνας, τη διείσδυση της οικοκαινοτομίας στην αγορά και την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών συμβάλλουν σε αυτόν τον στόχο.

Η ΕΕ διαθέτει ήδη εξαιρετικές πηγές πληροφοριών και τεχνολογιών, εδραιωμένη κουλτούρα πρόνοιας και προληπτικής δράσης και μεγάλη εμπειρία όσον αφορά την αποκατάσταση των ζημιών στην πηγή και την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Η καλύτερη εφαρμογή της νομοθεσίας και των πολιτικών για το περιβάλλον σε εθνικό και τοπικό επίπεδο θα προσφέρει σταθερότητα όσον αφορά το κανονιστικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις.

Το νέο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον που προτάθηκε από την Επιτροπή χαράσσει μια πιο μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική στρατηγική, η οποία είναι όμως επαρκώς προσαρμόσιμη και ευέλικτη για να ανταποκρίνεται στις πολλαπλές μελλοντικές προκλήσεις. Παρέχει μια συνολική προσέγγιση για το περιβάλλον,

Η ζήτηση για τρόφιμα, ζωοτροφές και ίνες ενδέχεται να αυξηθεί κατά 70 % έως το 2050. Εάν εξακολουθήσουμε να χρησιμοποιούμε τους πόρους με τον σημερινό ρυθμό, θα χρειαστούμε περισσότερους από δύο πλανήτες για να μας συντηρήσουν.

χαράσσοντας την πορεία για μια πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία που θα διαφυλάσσει τους φυσικούς μας πόρους και την υγεία τόσο της σημερινής γενιάς όσο και των μελλοντικών γενεών. Δίνει έμφαση σε έναν περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων που στοχεύουν στην προστασία του φυσικού κεφαλαίου και των οικοσυστημάτων της Ευρώπης, καθώς και στην αποτελεσματικότερη χρήση των οικονομικών πόρων. Η καλύτερη εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των πολιτικών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο αποτελεί επίσης προτεραιότητα. Στόχος όλων αυτών των δράσεων είναι η εξασφάλιση ότι οι πολίτες της ΕΕ θα είναι σε θέση να ζουν σε ένα ασφαλές και υγιεινό φυσικό περιβάλλον η διαχείριση του οποίου θα πραγματοποιείται κατά τρόπο που να εγγυάται τον σεβασμό των περιβαλλοντικών ορίων και να διασφαλίζει την οικολογική ανθεκτικότητα.

Αναμφισβήτητα, η Ευρώπη και το περιβάλλον της αντιμετωπίζουν επίσης ορισμένες σοβαρές παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, η διεύρυνση της μεσαίας τάξης που χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά κατανάλωσης, η ταχεία οικονομική ανάπτυξη των αναδυόμενων οικονομιών, η αυξανόμενη ζήτηση ενέργειας και ο εντεινόμενος παγκόσμιος ανταγωνισμός για τους πόρους. Οι περισσότερες από αυτές τις προκλήσεις βρίσκονται εκτός της άμεσης επιρροής μας, αλλά η ΕΕ μπορεί παρά ταύτα να βοηθήσει άλλες χώρες να υιοθετήσουν μια πιο βιώσιμη ανάπτυξη προωθώντας αποτελεσματικότερη διαχείριση του περιβάλλοντος σε παγκόσμιο επίπεδο.



Περισσότερα

- ▶ Για μια επισκόπηση της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ: http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm
- ▶ Για πληροφορίες σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος: <http://www.eea.europa.eu>
- ▶ Για συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH): <http://echa.europa.eu>
- ▶ Έχετε ερωτήσεις σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση; Το Europe Direct μπορεί να σας βοηθήσει: 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

